

بنام خدا

خط و نقطه

«سفر به آنسوی باور»

بهرام باعزت

سفر به آنسوی باور

کاروان عشق را آرام نیست
تا خیر از ساریان آید که کیست

«باعزت»

در شبی تاریک و مه آلود در دهکده ای مرموز و دورافتاده با فانوس نیمه جان و دود آغشته ای سراغ خانه ی کدخدا را می گیرم کسی نیست تا چیزی بداند و من در حالیکه گم شده ام سر از خانه ای در میاورم. با دلهره و ترس چند ضربه کوچک به در میزنم کسی در را برویم باز می کند در سیاهی شب نمی توانم چهره اش را بینم بی مقدمه می گویم من در اینجا تنهائیم با صدائی که تا هسته ی هوشم راه می رود جواب میدهد اشتباه می کنی تو تنهائی را گم کرده ای و باید دنبالش بگردی و پیدایش کنی اینطوری هیچوقت احساس تنهائی نخواهی کرد. ساکت می مانم و به حرفهایش فکر می کنم او در حال بستن در می گوید دیگر به فانوس احتیاجی نیست این خانه آخر دهکده است و از اینجا به بعد برای همیشه روشنائی است و روشنائی.

۱ تا ۱

با توجه به اینکه حرکت معنی دار کپل همیشه نوعی دهن کجی به مخاطب است عمل جنبانیدن کپل به هنگام رقص نمی تواند صرفاً فوتوتلسکوپی جهت عکسبرداری از گُرّات شادی و رضایتمندی باشد آیا این رفتار، بیان گذاره ای نیست که محاسبات واژه ای را می خواهد کنار بگذارد؟

دوست بسیار عزیز و هنرمندم جناب بهروز نخستین شاکر می گوید بعضی ها برای خودشان درد می تراشند حالا از هر چیزی که دم دست ذهن و فکرشان باشد در حالیکه ذاتاً از درد فارغند انگیزه خوبی هم دارند اینروزها آدم دردمند مورد توجه قرار میگیرد آنهم دردمند از نوع با کلاس یا همان روشنفکرانه اش و نه مثلاً دردمندانی که از لحاظ مالی و اقتصادی احتیاج دارند کسی یا کسانی حمایتشان کنند که امروزه کم هم نیستند ولی دریغ از گوشه چشمی.

شاید برای این است که مثل بسیاری از گفتارها و پندارها و کردارها که حالا چه نیک باشند و چه نباشند درد داشتن و دردمند بودن روشنفکرانه نیز مد شده است. تنهایی یک ابتلائی شیرین است یک موهبت که شهادت نگاه کردن به آدم می دهد درست مثل لباس و وسایل غواصی که جرات شناگری و کاوش کردن زیر اعماق آب رابه انسان می دهد من تا تنهایی را دارم از دردمندی نفور هستم. از شنیدن این کلمه بقدری بیزارم که روی طناب سخن پروری وقتی بندبازی می کنم پای دلم می لرزد این کلمه تمرکز را از من می گیرد به همین دلیل هم هست که کافرانه نثری شده ام اما اعتراف می کنم غزالک های شعر در مراتع احساسم تا ابد در حال چَرا هستند و اگر کفری در میان است به نظامی هست که حاصل همان دردمندی مصلحتی است .

گفتم مصلحتی، با اینکه قباله پیچ طاقه ی شال و حریرهای عروس خیالم رامی خواستم طرازنده ی محفل انس و برازنده دفتر کنم دلم گرفت می ترسم روزی آفریننده هم آفریننده مصلحتی شود .

من بهرام باعزت هستم متولد ۱۳۴۵ اردبیل اما حداقل با خودم روراست نخواهم بود اگر چند بند از سهراب را در این باب برای مجهول الهویت زدائی گواه بگیرم قبل از آن باید بگویم که من بهرام باعزت نیستم .

«شهر من گم شده است

من با تاب، من با تب

خانه ای در طرف دیگر شب ساخته ام»

بیشتر اوقاتم صرف نوشتن می شود با این حال احساس میکنم پرواز سهم عمده ای در جریان زندگی ام دارد. صغیر بالهای خیال هر لحظه و هر دم من را می باوراند که زنده هستم. وقتی با بالهای خیال اوج می گیرم پی می برم که چقدر از فاصله ها دورم. حتی فکر کردن به اینکه به هر دلیلی روزی این بالها از من گرفته شوند دیوانه ام می کند لابد آنموقع به ایستائی و سکون خواهم رسید. بارها بخودم گفته ام نوشتن که هست در این چهار گوشه ی دنیا گاوآهنی که با آن بتوانی مزرعه ی وجودت را شخم بزنی.... خیال می گوید مزرعه ی دفترت بنویسی بهتر است آره مزرعه ی دفترت را شخم بزنی که بر گردن انگشتانت همیشه بسته شده و انگشتانت هم گاوآهنی قوی هستند و کلوخ کلوخ کلمه و جمله را با رفت و برگشتشان زیر و رو می کنند و نهایتاً هی باید مزرعه عوض کنی یعنی باید دفتری دیگر برگزینی این خودش به تنهائی برای خم کردن کمر ایستائی و سکون که کافیست اما من فرق کاتالوگ با دیالوگ را می دانم کاتالوگ فهرست فرآورده هاست اما دیالوگ مکالمه است گفتگوی دو جانبه .

بالهای خیال کاتالوگ من هستند آنها داشته هایمند من با توشه ی داشته هایم می توانم دیالوگ بگویم و گرنه پوچی گلوگیرم می شود و الکنم می کند خوب می دانم بدون خیالم از نوشتن عاجز خواهم شد دوستی می گفت طوطی خیال ندارد و خوب هم دیالوگ می گوید بله این هم برای خودش حقیقتی است اما بهرام باعزت خودش نمی تواند قایم مقام خیالش شود من هم که نمیدانم با خیال نسبتمان چه طوری است در این وسط من و او قدم به قدم در نوشتن جاری هستیم.

چند روزپیش بهرام باعزت وقتی عام الفیل را می خواند و از خیال یاری خواست تا او را به سال ۵۷۰ میلادی ببرد تا ابابیل را با پرستوهائی که برایش آشنا هستند مقایسه کند من ماده ی تاریخ را در حفره های خاصی داخل سلولهای یک گیاه بردم و در هر کوچه و پس کوچه اش برای اهالی خواندم خیلی طول نکشید که اهالی گفتند این ماده مربوط به واقعه ی کلروفیل است همان واقعه ای که سبب سبزی طبیعت است .

خیلی وقت است درباره ی خودمان فکر می کنم منظورم من، بهرام باعزت و خیال است. اوایل فکرم کلاف سردرگمی داشت مثل این بود که در غسلگاه دراز کشیده ام و دستهای غسل را بر بدنم لمس می کنم اما نمی توانم با

گفتن اینکه زنده ام از کار معذورش کنم. نمیدانم بیشتر برای بیهودگی کار او عذاب می کشیدم یا اینکه شکنندگی ام را نمی توانستم تحمل کنم.

چندوقتی است که روحیه ام تغییر کرده حس می کنم به افسانه ی خودم آگاهی پیدا کرده ام مجموعه ی علمهائی که به عامه ی من مربوط می شود را یاد گرفته ام من فولکلور خودم را دیگر می دانم همه ی این معتقدات و آداب و رسوم مربوط به منند من آبا و اجداد خودم هستم.

روزی عزیزی پرسید خیال با تو است یا با بهرام باعزت؟ شایدبهرتر بود می پرسید کدامان با خیال هستیم اما همین قدر که فهمیده بود من و او جدا از خیالیم و شخصیت جداگانه ای داریم یک تحصیل است.

تنهائی خالق است خالق همه ی چیزهائی که مجعولات نیستند چیزهائی که خارج از ذهن انسانها نیز وجود دارند چیزهائی که ازلیت و ابدیت دارند و در عین حال جاری نیز هستند یعنی فسیل نیستند.

خالق به وجودی گفته می شود که خلق می کند وقتی هم خلق کرد مخلوقش از آن اوست. پر واضح است که خود خالق نیز از آن مخلوقش است. من و تنهائی از آن یکدیگریم. لزومی نمی بینم بیشتر از این حاشیه چینی کنم زحمت اگر رحمتی هم دارد در نقطه ای است که بیرون از دایره

ایستاده و براحتی می توان ندیده اش گرفت و یا پاکش کرد. تنهائی خیلی بزرگ است بزرگتر از آنچه که می توان تصورش را کرد حتی بزرگتر از سخنی که از تقدس بی ظرفیتش به بیراهه می رود. تنهائی آنقدر بزرگ است که نامفهوم است حالا که این وجود، یک وجود بی دانش است می توان با واژه ای تحت عنوان خدا مقایسه اش کرد.

خیلی دلم میخواهد مجری یک مجاهده ی کت و کلفت بشوم و یک بازینی و البته بازسازی کلی در واژه ها داشته باشم حقیقت این است که نمی خواهم با نگاه گذشتگان مسمی ها را بینم نه اینکه اسم و مسمی رابه یکدیگر مربوط نمی بینم بلکه رسوباتی که طی گذر زمان از نتیجه ی شناخت گذشتگان از مسمی روی این اسمها و واژه ها ایجاد شده خود مسمی ها را جزء مجهولات کرده است.

وقتی می بینم محقق و مقلد به یک معنی رسیده اند در هضم واژه ها ناف پیچ می شوم نمیدانم بهرام باعزت هم در این باره با من هم عقیده است یا نه.

چقدر رسوب در تعریف مسمی هاست. وقتی لایه هایشان را یکی پس از دیگری بر می دارم می بینم از همه چیز رسوب گرفته اند.

غصه خوردن چه فایده ای دارد شاید آنهائی هم که اینکار را کرده اند سعه ی صدر داشته اند اما بلند نظری اشان

نهایتاً کوتاه نظری از آب در آمده. بگذریم حالا که «تنهائی» خالق است خوب است جای واژه ی خدا بنشیند تازه خدا به هر صاحب و مالکی اطلاق می شود و این از همان رسوبها و لایه هائی است که حجم مسمائش را نامتعارف کرده است. «تنهائی» و من هر دو از آن یکدیگریم ولی خدا صاحب و مالک هر «من» ی است یا به بیان دیگر این هر «من» است که از آن خدا است پس این شکلک و ماسک «خدا» را از روی «تنهائی» بر می دارم اینطوری خودم را خیلی نزدیکتر به او احساس می کنم در واقع اکنون کنار او نشسته ام و داریم با هم حرف می زنیم چه خوب! هر روز وقتی صبح از خواب بیدار می شوم به او صبح بخیر می گویم حالش را می پرسم دوست دارم پرسم امروز چه کارهائی انجام خواهد داد. راستش یک کمی رودروایستی هم با او دارم اما می پرسم که صبحانه چه چیزی دوست دارد بخورد یا چه چیزی در نظرش است که بخورد تعارفش می کنم که با من صبحانه بخورد.

بهرام باعزت خیلی خجالتی است او هم همین تقاضا را دارد البته در دلش می گوید کاش «تنهائی» با آنها صبحانه بخورد منظورش همسر و دخترش هستند اما خجالت مانعش می شود با اینحال صبح به خیر گفتنش را به «تنهائی» زیاد شنیده ام.

- «خجالتی بودن او من را هم مقید کرده است»
 این خیال بود که حرف زد. راست می گوید مخصوصاً
 قید و بندی که برای همین صبح به خیر گفتن برای خودش
 ایجاد می کند که در نهایت دامنگیر من نیز می شود چندشم
 را در می آورد. وقتی به «تنهائی» صبح بخیر می گوید دوبار
 با فاصله تعظیم می کند و بلند می شود چیزهائی هم می گوید
 که گاهی وقتها خیلی خنده آورند اما همیشه اینجور نیست
 بعضی مواقع بهترین حرفها را با «تنهائی» می زند خجالتی و
 کتابی ادا کردن حرفهایش تصویری سه بُعدی از سطح
 احترامش درست می کند که چشم را مسحور می کند. چند
 روز پیش به «تنهائی» به شوخی این بیت صائب را خواندم:

خبر ز تلخی آب بقا کسی دارد

که همچو خضر گرفتار عمر جاوید است

بهرام باعزت همین چند روز سرزنشم کرده که چرا
 با «تنهائی» به کنایه حرف زده ام و جاویدی اش را تلخی
 دانسته ام.

نمی خواستم اذیت شود به سادگی اش خندیدم اما پشت
 سرش. بیچاره آنقدر خجالتی است که نمی داند دوستی ها
 فراتر از حجابند اما کمی هم حق دارش می دانم چون او که
 نمی داند من خودم هم گرفتار عمر جاویدم و این بیت را
 کنایه ای از حال خودم برای «تنهائی» خواندم الان هم خنده ام

می گیرد.

انصاف می دهم این بهرام باعزت از بهرام باعزت های نوعی بدیهی تر است نوعی تجرد در وجودش هست. همین مجردی باعث شده خیال بیشتر از آنچه باید با او اخت باشد. خود خیال می گوید آنقدر با او الفت دارد که روزی که بهرام باعزت بمیرد یتیم خواهد شد. این حرفش را جدی نمی گیرم چون از او زیاد از این حرفها شنیده ام. تا حال با خیلی ها چنین رابطه ای را داشته و همیشه هم درباره آنها چنین حرفی را زده اما پس از مرگشان گشته و یکی که بتواند همراهی اش کند را در نهایت پیدا کرده. از نثری ها جان گفتن و جان شنیدنش با صادق هدایت را یادم هست از نظمی ها هم یکی بود که جانش برای خیال در می رفت اما او خبیثانه سر کارش می گذاشت و طوری وانمود می کرد که وسه ی ابروی ذهنش است اما پشت سرش صفحه می گذاشت و بهش می خندید از این پدر و پسرهای شعر نو بود شاید هم از دخترهای شعر نو. در هر حال امیدوارم با بهرام باعزت رابطه اش از این دست نباشد اما کماهو حقه می میرد برای شاعرها. با ایشان صادق و روراست است. دوستی اش با اینها برایش حکم تکلیف را دارد عاکف ذهنشان است حتی برای اینکه ثابت کند در دوستی صادق و یکرنگ است نظافت و جارو کشی اعتکافخانه را هم می کند

نمی دانم چه سرّی در اینکارش است .

من بهرام باعزت را دوست دارم خیلی صمیمی بی آرایش است هوس چیزی نمی کند دستارخوان وجودش پُر است از توافقات. وقتی در کنار اختیار و جبر در یک حلقه اند نمی شود ورق وزنها را بُرزد.

راست است که می گویند اگر دنبال ریگی بگردی که در بطن طوفان است باید وزن طوفان را برای او حساب کنی وزن طوفان هم معلوم است که باز همراه همان ریگ محاسبه خواهد شد این حرف در باره ی او صدق می کند. این بر می گردد به سرمایه ی توافقات و هیچ چیز هوس نکردنش. برای او جبر و اختیار یکی هستند اما نه به این معنی که مثلاً هردو جبر باشند و یا هر دو اختیار. منکر این جریان نیستم که خیال خیلی چیزها یادش داده و خیلی جاها هم او را برده البته من هم او را کم جاهائی نبرده ام با این تفاوت که همنشینی و همراهی من برایش انتزاعی تر از انتزاعی بوده و است یعنی خیال و علم و آگاهیهای اکتسابی اش هر زمان توانسته حجابی به چهره ی من باشد برای همین به نوعی همیشه منتظر بوده ام و هستم بدون هیچ توضیح اضافی .

همنشین منتظر برای انسان یک مکاشفه است اما چراغ پیه سوز با چراغ زنبوری از یک چخماق بهره نمی برند .

انتظار نجیب است اما منتظر چه؟ انتظار مثل کف دست صاف و روشن است ولی منتظر، مجمره دار خیلی چیزها می تواند باشد. بعضی وقتها انتظار واقعا کشنده است و منتظر به مصداق مفهوم «مُوتو قَبْلَ أَنْ تَمُوتَ» قبل از آنکه میرانده شود می میرد و دوباره زنده می شود. با اینکه من و او همجنس نیستیم تحملش برایم با عذاب همراه نیست حس می کنم درکم می کند شاید هم این من هستم که می توانم درکش کنم در واقع یک جورهائی باورش دارم. درک اینکه یک قصه گو پُر از قصه باشد و هیچکس را مشتاق شنیدن نبیند خیلی مشکل است اینجاست که همنشینی مثل او چنین قصه گوئی را مقیم حلقه ی رضایتمندی می کند.

حقیقت هیچوقت قابل کتمان نیست پرنده برای پرواز بال می خواهد خیال پرنده ای است که بالهایش همیشه آماده گی پرواز را دارند. من فارغ از بالم با اینحال نمیدانم پرواز ملازم من است یا من ملازم او اما آنچه نادیده گرفتمی نیست روزنه ی تابش من است که به دیوار وجود او تعبیه شده است.

آنطور که از ادا و اطوار خیال عایدم شده او با بهرام باعزت لنگه به لنگه شده نمی خواهم بگویم که من هم لنگش هستم اما از اینکه باورم شده نو قلم نیست تفاوت سنی امان را زیاد احساس نمی کنم و بی ریای می گویم که از

همراهی اش احساس خوبی دارم.

شاید فراخوری این انتظار صمیمی و این همنشین منتظر بود که شبی «تنهائی» از پشت پنجره ی آسمان صدایم زد. زیاد سخت نیست که نسب نامه ی کسی را برایش گوشزد کنند نسب نامه ای که درون حوادث با خیلی نسبتهای دیگر در هم آمیخته و به باد فراموشی سپرده شده.

تنها مصداقی که از این موضوع می تواند حسی به دست دهد خبری است که بعد از سالهای سخت و پُر از حوادث به بچه یتیمی که اکنون دوران نوجوانی اش را پشت سر می گذارد داده می شود که موجودیتش را به نسب نامه ای برجسته واصل پیوند می زند چنین خبری تلخی سالهای رنجوری و بی نصیبی را که از تار و پود مشتاقی و مهجوری است به شیرینی یک آرزوی به بار نشسته بدل می کند.

صدای «تنهائی» خبری بود به یتیم نوازی من. صدائی به ابعاد نسب نامه و اصالتی در پشت باروهای قلعه ای که از هجوم ندانسته هایم به آن پناه برده بودم و شاید جوابی به انتظار صادقانه ای که به قیمت سرکوب کردن انتظارات کشیده بودم با این حال شنیدن صدائی به این رنگ و لعاب بی تشویش نیست حتی بچه یتیمی که می داند سالهای درد و رنجش تمام شده و می رود تا وارث مال و منالی شود و کابوسهای دهشت انگیز شب و روزش را مثل کاغذ باطله ها

داخل اجاق فراموشی بریزد و برای همیشه از وجودشان خلاص شود باز از روبرو شدن با این دگرگونی می ترسد هر چند چنین ترسی شیرینی خودش را دارد.

وقتی ترسیدم فهمیدم بهرام باعزت خیلی به من نزدیک شده در واقع بویش را می شنیدم. حاصل نزدیکیهای از این قبیل غیر قابل پیش بینی هست و به لحاظی می شود گفت خارج از قانون زندگی عادیست برای همین در چنین مواقعی بهرام باعزت متحمل درد و عذابی ناخواسته می شود احتمال اینکه این لحظات منجر به جدائی من و او شود زیاد است گاهی وقتها هم می تواند این جدائی موقتی باشد اما به هر حال از این ناراحتی چیزی نمی کاهد.

صدای «تنهائی» صدائی نیست که به راحتی بتوان از کنارش گذشت و نشنیده اش گرفت این صدا بقدری گیراست که در وجود خلاء ایجاد می کند خلائی که عطش همجواری و حضور دارد مثل سپیده دمی تهی از حاشیه ها که تشنه ی یک جرعه نور است و این جرعه نور لاجرم باید به وسعت آفتاب باشد و نه سوسوی یک ستاره ی از شب به جا مانده. پس در این میان اگر ترسی وجود دارد نشانه ی آنست که قابل لمس است و نمونه های قابل لمس در محیط ها و مُدرکهای ناخالص وجود دارند. ترس مختص ترکیبات است اشیا یا اجزائی که تفکیک نشده اند و من

وقتی احساس ترس کردم دانستم ناخالصم فهمیدم از بهرام باعزت تفکیک نشده ام و شاید از خیلی چیزهای دیگر هم. فرصتی برای چاره جوئی نبود و این هم عوض درد و عذاب بود که بهرام باعزت می کشید که نصیب من شد آرزو کردم کاش آنقدر بی حجاب بودم که با صدا در می آمیختم کاش آنقدر خالص بودم تا حواسم با ارتعاشات ناخالصی هایم به هر نقطه ای پراکنده نمی شد و کاش آنقدر صاف بودم که از صافی این صدا به راحتی عبور می کردم و در سطحش می تأییدم اما نشد چون کاش های بهرام باعزت و خیال به کاش های من می چربید. در این سر درگمی بودم که لحن صدا را اینبار جدی تر حس کردم و همین باعث شد از خودم خجالت بکشم نمیدانم شاید هم از «تنهائی». جرأتی که من به خرج داده بودم تا صدا را پشت گوش بیندازم و «تنهائی» مجبور شود دوباره صدایم کند حیرت آور و در عین حال شرم آور بود اما دو عذری که از من متوجه این امر می شد هر دو موجه بودند یکی اینکه با وجود بهرام باعزت و خیال و همراهی اشان با من سردرگمی ام اجتناب ناپذیر می نمود و دوم اینکه صدا آنقدر دلنشین و هوش ربا بود که به هیچوجهی نمی شد از دوباره شنیدنش معذور بود و همین دلیل اخیر باعث شد باز بهانه ی مشتاقی در ادای ادب، تعلق ایجاد کند با جرأتی بیشتر از پیش فانوس اشتیاق را از ستون

بی ادبی آویختم تا در سیاهی رفتارم تجلی گاه ترنم جانم را تماشا کنم. درست یادم نیست مستی به چه اندازه ای غافلگیرم کرده بود و آیا بهرام باعزت مشغول نوشیدن شراب بود یا نه؟ به گمانم اگر بود چیزی فراتر از حد معمولش بود حدی در محدوده ی حیرانی.

فکر می کنم «تنهائی» متوجه این حیرانی شد که با دستش به پنجره ی آسمان چند ضربه ی آرام زد این دق الباب دیگر قابل اغماض نبود نه جائی برای تعلل داشت و نه بهانه ای برای توجیه نافرمانی. هیبت دست گره شده برای کوبیدن پنجره ی آسمان از پشت شیشه ی مشجرگونه اش جائی برای سرپیچی از یک خواسته نمی گذاشت علاوه براین اشتباه قلبی را هم در نادیده گرفتن صدای «تنهائی» دستاویز لحن صریحش داشت. همه ی وجودم در یک حس طاعت محض ریخت و با اینکه احساس می کردم نمی توانم به این سرعت از بهرام باعزت جدا شوم و سبک و مجرد رو به آسمان بروم بی مهابا در وزیدن نگاه اطاعت و طلب قرار گرفتم و بی آنکه اراده ای از خودم نشان دهم با سرعتی ماورائی به طرف پنجره ی آسمان کشیده شدم احساس می کردم ذره های وجودم مثل گرد و غباری حول و حوشم را گرفته انداما نگاهم به دست «تنهائی» بود که داشت از کنار پنجره ی آسمان دورتر می شد. سیاهی دست

معادله های ذهنم را بهم می ریخت و خط بطلان به ذهنیت ناپذیرایم می کشید مثل سیبی که در حال افتادن از درخت است در حادثه ای پُر از رسیدن قرار گرفته بودم حادثه ای به کوچکی یک اتفاق و به بزرگی یک اتّساق.

دست «تنهائی» را دیگر نمی دیدم اما تصویرش جلوی چشمانم بود مخصوصاً رنگش تصویرم را بدجوری به بازی گرفته بود آنهم بخاطر اینکه تا آنموقع فقط نیمه ی خالی جمله ی «بالاتر از سیاهی رنگی نیست» را دیده بودم چطور ممکن بود اینقدر سطحی نگر بوده باشم؟ چرا به کلمه ی «بالاتر» که در این جمله است و به تنهائی نه تنها نیمه ی پُر که همه ی پُری در معنی اش نهفته دقیق نشده بودم؟ چرا باید عجیب بنظر بیاید که دست «تنهائی» سیاه باشد؟ چرا به چیزی که می خواهیم تقدس بدهیم همیشه باید رنگ سفید را بمالیم؟ ناخواسته فکرم سراغ حسنات ید بیضا و برهنگی اش از هر سیاهی حتی از سیاهی مو رفت تصادم نامأنوسی با خودم داشتم یاد حاجیانی افتادم که دور و اطراف خانه ی کعبه می چرخند و آرزو می کنند کاش دستشان را هم به دیوارهای آن بکشند تا اینطوری ذوالفضل العظیم را به خیالی لمس کرده باشند. پوست اندازی هر ذهنی اینجا برای یک بار دیدن داخل خانه ی کعبه و چگونگی نمود تجلّی آن در حیظه ی کنجکاوی، خاصه ی هر حاجی و حاجیه ای است

اما من در حالی نبودم که بتوانم درکشان کنم با خودم گفتم چه جرأتی دارند اینها؟ یعنی واقعاً می خواهند دست بر بدن «تنهائی» بکشند آخر اینها که هم به ظاهر سفیدند و هم به باطن یعنی ظاهرشان را نماینده ی باطنشان کرده اند و ظاهرشان هم که سفید پوش است اگر این کارشان بدون هیچ پشتوانه ای از تدبیرهای انحرافی است پس چگونه فکر کرده اند «تنهائی» سفید است و خودشان را خواسته اند با اوهرنگ کنند؟

در این افکار بودم که صدا اینبار درست دم گوشم به حالت پیچ پیچ پیچید جائی برای بیراهه رفتن نداشتم انگار به حادثه ای نزدیک شده بودم که مظلوف ظرف زندگی است حادثه ای که زندگی لباسش است زندگی چیزی جز جامه ای نقش دار و مزین به انواع دلخواسته ها به اندام او نیست برای همین هم است که هر از چندگاهی تغییر می کند هم رنگش و هم قیافه اش. زندگی مثل لباس هم کهنه می شود و هم اینکه زوارش در می رود و غیرقابل استفاده می شود آن وقت باید لباس تازه ای تن این حادثه کرد.

این حادثه شکلش همین بود و همین مفهوم را برایم تداعی می کرد امانی توانستم رفیق نیمه راه باشم و بهرام باعزت و خیال را نادیده بگیرم. ترس بی وقتی داشتم که حضور آنها را گواهی می داد و دغدغه ی بی ربطی هم

داشت پرپریم میکرد هر چه دنبال خود آگاهی ام می گشتم پیدایش نمی کردم صندوق دغدغه ها را جلوی چشم واژگون کردم و هر چه درونش بود روی زمین ریختم تا جنس دغدغه ای که دامن گیرم شده بود را پیدا کنم اما فایده ای نداشت ترس و دغدغه دست به دست هم داده بودند تا ماتم کنند. اشک ریختم کیفیت اشکم را نمی فهمیدم ولی یقین داشتم پای ترسی مقدس در میان است حس عجیبی داشتم شاید نمی خواستم همینطوری بی مقدمه از دوستانم جدا شوم اما این نبود اطمینان دارم کارم جائی ایراد داشت بدجوری احساس شرمندگی می کردم تا حال چنان درگیر فلسفه ی مراجعه نشده بودم. زمان سیر دلگیری داشت آنقدر کند شده بود که لول راه می رفت آنجا بود که جابجائی را با همه ی وجودم لمس کردم ثانیه ها تبدیل به دقیقه شده بودند و دقیقه ها تبدیل به ساعت.

اکنون جائی بودم که چند نفر دیگر هم حضور داشتند با اینکه معلوم بود همدیگر را نمی شناسند اما به نظر صمیمی می آمدند عجیب است که خوشحالی اشان اضطرابم را زیاد می کرد آنها منتظران واقعی بودند در که باز می شد بی ریا جلواش جمع می شدند به امید اینکه کسی که پرده دار بود نام آنها را به زبان بیاورد این امید آنقدر ملموس بود که تپش قلبشان را پشت شبکه ی چشمشان می شد دید عین

بی ریائی اشان که وقتی نام کس دیگری گفته می شد و شاد و خوشحال از اتاق بیرون می رفت کوچکترین غباری از حسادت و ناراحتی به چهره اشان نمی نشست.

با هربار باز شدن در، ظاهر و باطنم باهم سرشاخ می شدند که نکند نام من خوانده شود. طلسم این بی قراری سرّاً و ضراًهائی را در وجودم تنیده بود که از خودم متنفرم می کرد تنفری از جنس غموضت. چرا فقط من این حس را داشتم؟ چرا زمان پیش داوری های اخلاقی اش را کنار گذاشته بود و نقش های متفاوتی بازی می کرد؟ یا شاید هم برای حفظ پیش داوری های اخلاقی اش بود که ریگ در کفشم می کرد چون گاهی وقتها اُفول فاخر عایدات بیشتری از اصول نافاخر دارد اما در آن لحظات تنها چیزی که می توانست به دردم بخورد ترکیدن بغضم بود که شد. گریه قهراً از قهر نیست ولی در افکش از میان میلیونها ستاره ی رنگارنگ به یقین یک ستاره ی قهر نیز دارد گریه می تواند مثل اشک تاکی که از ملکوتی شدن فرزندش لباس شوق پوشیده مست کننده و قدسی باشد یا مثل اشک دریائی که از وصال آفتاب در چشمان ابری اش جمع می شود و شروع به باریدن می کند قافیه پرداز شعر برکت باشد گریه تنهاترین سبئی است که «تنهائی» سالهای سال از آن رفع تشنگی می کند.

هنگامی که روی خط باریکی که مرز ایستادن و حرکت کردن است قرار می‌گیری به اجبار گگرد سر تصمیمی می‌گردد که متعلق به تو نیست بلکه متعلق به «تنهائی» است اینجا مشیت همانی است که برای یک ماهی در مصب رودخانه اتفاق می‌افتد یعنی در خط باریکی که محل پیوستن رودخانه به دریاست. مصرح است که ماهی خلاف جهت ریزش آب را انتخاب می‌کند هر چند که در نهایت رودخانه و او به دریا می‌پیوندند. این تصمیم که در ظاهر رسم الخطی از طمع خام کردن است در حقیقت هویت دریائی شدن است ماهی می‌داند دریا خوب است و خلاف ریزش آب حرکت کردن برایش حکم سر باز زدن از پیوستن به دریا را ندارد این درست مثل همان دستوری است که افسر مسئول امتحان گواهینامه‌ی رانندگی بالاخص در امتحان پایه یک به کسی که از امتحان قبول می‌شود می‌دهد تا چند بار جلوی ماشین بالا و پائین بپرد اینطوری می‌خواهد توانائی کسب چنین هویتی را در او محک زده باشد برای همین یک حس ملامتگرمدامی که ماهی در جهت خلاف ریزش رودخانه به دریا در حال شناست او را در احاطه‌ی خودش دارد این ملامت حاکی از غفلت ماهی نیست بلکه نوعی خود غال گذاشتن است اندیشه و فکر خودش را به بیراهه کشاندن! یک جور بی‌اعتنائی به

فرمالیسم، یا صاعاً بصاع پیمانانه در مقابل پیمانانه به این معنی که تمام رسومات و سنتها هر چه بی اعتنائی به منطبق کرده اند را با بی اعتنائی پاسخ دادن.

یکدفعه تب سردرگمی هذیان گویم کرد با خودم گفتم نکند از حول و ولا خواندن یادم رفته و یک لاجنگ را دولا چنگ و سه لا چنگ می خوانم؟ بهرام باعزت خیلی عقب مانده بود و مثل سیاهی دیده می شد خیال هنوز کنار من بود بی ملاحظه و سراسیمه گفت چرا داری زندگیمان را از هم می پاشی؟ تو این حق را نداری. ستمکاری همیشه سرمستی یک دانائی مبتذل نیست بلکه گاهی وقتها سبکوش سبکسری است پیوندگاه ما تجلی پیوند دهنده ی ماست تو حق نداری سبکسری کنی یادت باشد که ما ثلثان تو هستیم و تازه به خط باریک میان ایستادن و حرکت کردن رسیده ایم و باید اول از هر چیزی توانائی امان در هویتی که قرار است صاحبش شویم را نشان دهیم ما هنوز شروع به حرکت در خلاف جریانی که بما آبتن است رانکرده ایم آمدوشدهای ما برای شناخت بیشتر از هم سر آغاز چنین حرکتی است.

صدای بهرام باعزت بود که گفت: دفترم. دفترش؟ انگشتانم مثل فراموش پیشه ها به دفتری که در میانشان بود حواسشان پیچیددفتر را نگشوده نگاهم از لای ورقهایش گذشت شاید هم این خودم بودم که لابلای ورقها چپیدم اما می دانستم

دنبال تفکرات کسی نیستم حداقل دنبال تصمیماتی نمی گشتم که خودم صادر کرده باشم. با آمیختگی صادقانه و با تمام دانائی ام دفتر را باز کردم نوعی گنسانترگی تار و بود هستی ام را در بر گرفت تمرکزی محض که کلید هرگونه قفلی می توانست باشد. مثل شیر خوردن کودک از پستان مادر یکپارچه آنی بودم که می بایست باشم و درون دفتر نوشته شده بود تو برمیگردی و وقتی برگشتی به همه بگو جرج.... که در صحرای.... در شوروی سابق چندین دهه پیش گم شد و هیچکس خبری از او پیدا نکرد پیش ماست ما او را اینجا آوردیم. اما جورج فامیلی هم داشت آره فکر کنم تاریخ دقیق رفتنش نیز نوشته شده بود یقینا نوشته شده بود تا جای شکی باقی نماند که من نباید روی خط بایستم من بایستی گزینه ی حرکت را انتخاب می کردم. یکنظر به خطی که رویش ایستاده بودم نگاه کردم نقطه ای روی خط نظرم را جلب کرد خوب دقت کردم آن نقطه من بودم خط در عین باریکی وسعتی لایتناهی داشت و من نقطه ای که نسیم کوچکی می توانست بیادم دهد این غریبترین منظره ایست که یک نفر ممکن است با آن روبرو شود.

اما جورج.... من باید برمی گشتم و می رفتم این خبر را تحقیق می کردم صحت و سقمش برایم حیاتی بود اما از کجا؟ چه می دانم شاید از درون کتابهای تاریخ. منظره ی

غریبی که جلوی چشمم بود هنوز به طرف بیراهه ها هولم می داد در برابر عظمت جائی که در آن ایستاده بودم من تقریبا هیچ بودم و این همه ی هوشیاری ام را سلب می کرد. یاد کسی افتادم که در انتهای دهکده در حالیکه صورتش را تاریکی پوشانده بود به من گفت دیگر از اینجا به بعد فانوس به کارم نمی آید و تا چشم کار میکند روشنائی است و روشنائی. آخر روشنائی اینقدر که طوفان عظمتش غبار هستی ام را به عدم و نیستی تهدید کند؟

باز جورج.... من باید دوباره از اول سطر شروع می کردم باید نوشته را دوباره می خواندم و سعی می کردم همه را بخاطر بسپارم اما انگار بین منظره ی غریبی که جلوی چشمم بود و نوشته ای که دستم گرفته بودم دیواری کشیده شده بود و من اینطرف دیوار گیر افتاده بودم.

در شهر ما که کلیسائی نیست تازه این خانمهائی که حجاب و روسری ندارند اینجا چکار می کنند؟ چرا همه چیز غیر عادست؟ کسی صدایم را می شنود؟

علیرغم جائی که قبلا بودم دوست دارم بهرام باعزت صدایم کند و او اینکار را می کند عجیب است با آنهمه همنشینی احساس می کنم اولین باریست که صدایش را می شنوم صدای متفاوتی است یعنی در این سالها این من بوده ام که همیشه حرف می زده ام یا بر عکس همیشه

او اینکار را می کرده است؟ به هر حال برایم تازگی دارد مثل اتاقی که اسباب و اثاثیه اش را خالی می کنند و فرش و پرده هایش را بر می دارند صدا طنین بخصوصی دارد شاید فریادهای من است که در درون لخت بهرام با عزت می پیچد و دوباره به سویم بر می گردد با آنکه صدا را می شنوم نمی توانم از سرگردانی بیرون بیایم برای همین با یک حس تله پاتی سعی می کنم او را وادار به فریاد زدن کنم انگار یک آگاهی پنهان می فهماند که هر طور شده باید اینکار را انجام دهم.

دوباره با صدائی که احساس می کنم برایم ناآشناست فریاد میزند و من سعی می کنم روی موج صدایش بسویش حرکت کنم لحظه های دردناکی را سپری می کنم دلم می خواهد بهرام با عزت دست و پائی بجناند و کار را برایم آسان کند اینهم آموزه ی یک آگاهی پنهان است. تا او چشمهایش را باز نکند من رنج خواهم کشید رنجی به شکل سرگردانی مطلق.

می دانم فریادهای او می تواند شخص ثالثی را به سویش بکشد و این چیز خوشایندی است چون این دخالت به یقین منجر به تحرکش می شود و این عمل ادغام را تصریح می کند اینجاست که از هر طرف حس ها یکی پس از دیگری ظاهر می شوند و سعی می کنند خودشان را

ضمیمه ی ادغام کننددر اصل همه ی اینها حواسی اند که لازمه ی ادغامند.

خیال تعریف می کردشبی به بهرام باعزت خیلی نزدیک شده. نزدیکی این دو بنا بر اصل «نامحرما نباید زیاد کنار هم باشند» می تواند حادثه آفرین باشد. می گفت سبب اینکار یک غفلت ناشی از دل بستگی بود وقتی نگاهش به صورت و دستهای او می افتد که در حال نوشتن بوده آنقدر مجذوبش می شود که این نزدیکی را متوجه نمی شود.

در ادامه خیال گفت یکدفعه خودم را کنار کشیدم و در طرف پنهان او که تاریک بود خزیدم مانند غباری میان گردباد نسنجیده ها ذهنش دور خودش می چرخید انتظار داشتم کارش را ادامه دهد نمیدانم چرا سردرگم ماند مثل این بود که یکباره چیزی از نظرش پنهان شده باشد نگاهش به اطراف پراکنده شد حس کردم مرا دیده است کمی خودم را جمع و جور کردم. تا حال به بهرام باعزت اینقدر نزدیک نشده بودم و این چنین از نزدیک ندیده بودمش یعنی او تا حال آنقدر بالا نیامده بودیک حس نهانی و سوسه ام می کرد که نگاهش کنم دوست داشتم صورت و دستهایش را از آن نزدیکی بینم قبلاً چشمانش را اوقاتی که روی سفیدی کاغذ می تایید و آنها را مرور می کرد زیاد دیده بودم همیشه یک سر از رشته هائی که از کلمه ها و

جمله‌ها بافته می‌شوند دست این چشمها هستند پیوسته و آهسته با رشته‌ها رواج پیدامی‌کنند تا جائی که از حرکت می‌ایستند انگار به خواب می‌روند و خواب پاراگرافها را می‌بینند بعضی وقتها هم از جائی که در آند آنقدر فاصله می‌گیرند که به خلوتگاه محض می‌رسند جائیکه به وعده گاه قیامت صغری منتهی می‌شود اینجاست که از معصومیتشان بوی معصیت می‌آید. یکبار پی‌اشان افتادم و پائیدمشان نه اینکه زاغ سیاهشان را چوب بزمن بلکه کنجکاو شده بودم که کجا می‌روندیک حس ناتراشیده از ناپرهیزی‌اشان قبلاً برایم چیزهایی گفته بودیک غریبه هم که معلوم بود از این حسهای تازه به دوران رسیده است چند بار جلوی راهم سبز شده و تلویحاً در صحن پنجره‌ی عاطفی نظرم تصویر آنها را کاشته بود البته حالا زیاد برایم غریبه نیست چون چند وقتی هست که بیشتر همدیگر را می‌بینیم اوایل نمیدانستم منظورش از این کارها چیست برخوردش برایم غیر منتظره می‌آمد حرفهایی هم که می‌زد علیرغم علاقه‌ی تعریف نشده‌ای که برای شنیدنشان داشتم برایم نامفهوم می‌آمد نهایتاً از اشاره‌هایش فهمیدم من و بهرام باعزت با هم محرم نیستیم از آن به بعد بود که میخوارگی یک عاطفه‌ی ناموجه را هر وقت از کوچه‌ی باور عبور می‌کردم دم کوچه می‌دیدم او هر روز بیشتر از روز پیش

مست بنظر می رسید.

هنوز هم هر روز دم کوچه می بینمش که مست و لاابالی
صحن جگر خانه اش را مینا کاری می کند حتم دارم روزی
حدیث مستی و لاابالی گری اش سر زبانها خواهد افتاد.

از میانجی گری این جریانات شد که آنروز پی آنها رفتم
یک سر رشته ی بافته شده از کلمات و جملات هنوز در
دستشان بود این خوشحالم میکرد و علیرغم حرفهائی که از
ناپرهیزی اشان شنیده بودم دلم می خواست بخودم بیاورانم
که هیچ چیزی نشنیده ام تا وقتی این رشته را در دست
داشتند مطمئن بودم رفتشان تا آن محل برای بهم آوردن سر
کلافهاست اما در نزدیکیهای دامنه ی کوهی که خلوتگاه
محض بود در نهایت ناباوری دیدم که بی هیچ اعتنائی سر
رشته را ول کردند و مجذوب و سرخوش پی اشاره ای به
یکدیگر مسیر اشاره را نشان دادند و شروع به حرکت
کردند عاجل الحال عقبشان راه افتادم یکی با اشاره به دیگری
گفت این همان غار است به مسیر اشاره اش نگاه کردم و غار
را دیدم معلوم بود با قصد قبلی آنجا آمده اند غار شبیه نگین
خانه ی بزرگی بود و گودی مختصری داشت که نوری
ظریف و شیشه ای مثل نگین از گودی اش سر در آورده و
تا اواسط ارتفاع غار بالا آمده بود حس اینکه در گودی آبی
در نهایت زلالی و شفافی وجود داشته باشد که سبب

انعکاس نور شود توأمان با دیدن این منظره با مجهولک وادی نوردد بیابان فکرم همراه شد ششدانگ تألمم را سنبه نشان کردم تا در حوالی احساس گمشان نکنم آنها تقریباً به در غار رسیده بودند که هر دو رو به داخل غار به کسی سلام و احترام کردند یک دانشنامه اندرونی در دست ظاهرشان بود که حالت احترام و سلامشان را خیلی عاطفی تر از یک آموخته‌ی درسی نشان میداد.

خیال ادامه داد نسیمی سرخ بو از جانب غار پیچید و تهیّات گفت قیصرانش جمله‌های آهنگی قدیمی نبودند بلکه شبه جمله‌های رنگهائی از ملودی یک دختر باکره را در ذهن تداعی می‌کردند نمی‌توانستم چیزی را با ناهماهنگش بسنجم نسیم به من رسید و تمام وجودم را در خود بلعید وسعت احاطه اش بقدری محکم بود که مثل پارچه‌ی گاباردین پشمی و با تار و پود فشرده خودنمائی می‌کرد مدهوشی همه جا ریخته بود و من مانند زروبو خُرده ریزه‌های زر مدهوشی را از دور و برم هر جا که به چشمم می‌خورد جمع می‌کردم نگاهی به احساسم انداختم و فوراً دستش را گرفتم حس می‌کردم یارای قدمی از قدمی برداشتن ندارد پاهایش مثل تاول زده‌ها گنجائی حتی یک وجب راه را هم نداشتند دستش را که به من داد پرسید این پرده کفردار، افسانه اش تازه است یا قدیمی؟

این سوال در ذهنم برای خودش در حال باز کردن جا بود که صدائی از خودم دورم کرد آره بهرام باعزت افسانه را صدا می زد سوال در گوشم تلو تلو خورد که این پرده ی کفردار افسانه اش تازه است یا قدیمی؟

حرفهای خیال وقتی به اینجا رسید درگیر افکار پریشانی شدم کلمه ی افسانه گستردگی اش تمام سطح ذهنم را پوشاندن طوریکه دیگر جائی برای حاشیه پردازی نبود انگار کلمه ی افسانه مثل نقل و نبات از در و دیوار می بارید و در ذهن من همه به هم گره می خوردند تا کوهی از افسانه بسازند به بلندی کوه قاف که افسانه است.

اطمینان نداشتم آنچه را که خیال شنیده بهرام باعزت گفته باشد. آرامشم به هم ریخت انگار در قایقی نشسته بودم و در سطح دریائی آرام با لالائی آرامش تاب می خوردم که یکدفعه موجی به سطح قایقم تلنگر محکمی زد تا خودم را پیدا کنم و بینم ماجرا از چه قرار است حس چند تلنگر دیگر سردرگم کرد افسانه؟ این اسم ذهنم را تخلیه کرد درست مثل یک زمین لم یزرع وسوت و کور. احساس کردم هر آنچه از ذهنم جا خالی کرده در فراسوها تابیده در آن دورهایی که رد پای من آنجاست.

هنوز گیج بودم هر گوشه ای از این افسانه برای گوشم افسانه ای داشت و هر کرانه ای از او برای چشمم تصویر

بیکرانی یک حقیقت را اما کجا باید دنبال این حقیقت می گشتم؟ فکرم را با خودم نداشتم مطمئن بودم در جای دیگری سیر می کند در فراسوهائی که رد پای من نشانه ای از خاطره ای رنگین را گواهی می داد اگر خلوتگاهی که خیال وعده گاه قیامت صغری نامید واقعاً وجود داشته باشد این خلوتستان که مربوط به افسانه می شود به یقین قدمگاه قیامت کبراست اما این خلوتستان کجا بود و چه رابطه ای با من داشت؟ افسانه چه حجمی از این بدایتگاه را پُر می کرد و خطوط سایه روشنی که در متن این خلوتستان حاکمیت رد پای من را خودکامه تصویر می کرد درهستی من چه سهمی داشت؟

صدای خیال بخودم آورد سعی کردم نگذارم دستپاچگی به ظاهرم راه باز کند با اینحال کمی از او در ظاهرم پاشید. خیال و بهرام باعزت خیلی وقت است همدیگر را می شناسند آنها با هم محرم نیستند اما علاقه اشان نسبت به هم فراتر از یک آشنائی معمولی است راستش این است که خیال در نهایت شگفتی زیباست وقتی با کوله باری از ناز که بر دوشش انداخته راه می رود زانوی احساس را خم می کند و به زانویش در می آورد. او آنقدر زیباست که وقتی گذرش به کوچه ی تنهائی می افتد نظر «تنهائی» را بخودش جلب می کند برای همین وقتی پرسید چیزی شده؟

زیر آوار نگاه زیبایش غافلگیر شدم اما تا جایی که یادم است من مرثیه خوان عشقی موهوم بوده ام من میدانم که گُرک و هَم جاعلِ بافته های برجسته و زینتی لباس توهم نیست چون توهم گاهی وقت ها جرثومه ی یک تله پاتی است یک تله پاتی که هذیان ذهن نیست بلکه عریانی یک واقعیت است تصور اینکه نگاهی به زیبایی نگاه خیال تا کجاها می تواند رد پائی از خودش بجا داشته باشد به این آسانی نیست با این وجود شاقولِ نظرم به هر دیواری از بنای هوس که لعاب عشق گرفته، ذوق زده شده و راست نمی ایستد. چه حُسن تصادفی! این سوال را خیلی وقت بوداز خودم نمی پرسیدم که چرا من اینطوری هستم واقعاً چرا من اینطوری هستم؟ صدای حرکت قلم روی دفتر می آید بینم! بهرام باعزت است که چیزی می نویسد: «برای اینکه تو عاشق افسانه ای»

افسانه؟ چه جواب صادقانه ای این بی در و پیکرترین صداقتی است که تا حال در حصار یک خجالت و محجوبی ناب دیده ام می خواهم به بهرام باعزت بگویم چرا سرت را پائین نگه داشته ای اما نمی توانم. بخودم می گویم چرا اینهمه لکنت در ادای پاکی است؟ این چه برخورداری از چشم و دل سیر بودن است تازه اگر اینچنین موجّه تعبیرش کنم باید پرسم چشم و دل سیری از چه؟

باز صدای حرکت قلم روی دفتر می آید: «از یک قرابت شاید هم از یک شکاف به فاصله ی «من» ی که تو هستی تا «من» ی که من هستم .

یعنی باید باور کنم اینها حرفهای بهرام باعزت هستند؟ فکر می کنم ایراد از خود من است که او را خیلی کم گرفته ام هرچه باشد او ۴۳ سال شده که بامن است از این گذشته تا جایی که یادم می آید خیال هم از همان اوایل با او بوده و چیزهایی که یک زیبا رو می تواند به کسی یاد دهد حد و مرزش قابل قیاس با آموخته های مکتب خانه های عادی نیست البته استعداد خودش هم طرف دیگر قضیه است اما چه لزومی دارد که او با من رودروایستی داشته باشد؟ دوست داشتم رابطه امان طوری بود که می توانستم همه ی دردهای دلم را به او بگویم من که به غیر از او کسی را ندارم گاهی وقتها آنقدر از بی کسی دلم می گیرد که سر به بیابان می گذارم همه چیز حتی بهرام باعزت را رها می کنم و دنبال گمشده ام می گردم تا آن دورهائی می روم که جزو فلات فلک است تا دورهائی که هر حرفی برای خودش نَسَب دارد مثل حرف «افسانه» که نَسَب آسمانی است وقتی در آن گردونه دور خودم می چرخم نمی دانم دنبال چه چیزی آمده ام دنبال خود گمشده ام یا اینکه دنبال افسانه ی گمشده ام؟ دهکده ای را در ذهنم مجسم می کنم

که هیچکس در آن شب تاریک و مه آلود نبود تا خانه ی کدخدا را نشانم دهد و کسی را که در محدوده ی پایانی دهکده خانه داشت و چهره اش را تاریکی شب پوشانده بود. من چه چیزی را آنجا گم کرده بودم؟ فاصله ی زمانی میان این دو واقعه مثل آتش سوزانی از بدایت حال در دلم شعله می کشد شاید همین آتش است که در متن خلوتستان رد پائی از من بجا گذاشته و مشعشعانه پیکانکهای گردانی را بر صفحه ی ساعت هستی ام بکار گرفته تا به جای اینکه غازچران حقایقی باشم که صاحبش دیگرانند افسانه ساز خودم باشم چه می شود کرد همیشه فاصله ای است که باید باشد همیشه یک «دوردست»ی را باید دید تا «نزدیک»ی را بتوان شناخت حُسن سرگیجه ی این گردونه پی بردن به اساسی است که بر پایه ی دور و نزدیک یا همان جاذبه و دافعه استوار شده و این اساس هستی است اینجاست که حجم مفاهیم کلیّی برایم آسان می شود مثل همین که من و بهرام باعزت در عین نزدیکی چرا اینقدر از هم دوریم مثل همین که نزدیک به نیم قرن است من و او در کنار هم هستیم ولی باز رودروایستی بین ما وجود دارد نکته ی مهم در این است که درک چنین واقعیتی از جاذبه و دافعه محجوبیت می آفریند. صاحب این آگاهی خجالت پذیر می شود و این پذیرش، نَسَبِ حَرفِ «فاصله» است چون این

فاصله همیشه باید رعایت شود .

در واقع فاصله حرمتی است که اگر چه قراردادی نیست اما معرفت به آن معرفت به حریمی است که فراتر از یک قرارداد وضعی است هیچ صراحتی به اندازه ی این شناخت، ته برگ قرارداد را مُهری معتبر نیست .

حالا می فهمم بهرام باعزت بر خلاف تصویری که داشتم در این ۴۳سال بیکارننشسته و به بطالت نگذرانده است و آن چیزی را که وارثش بوده در نهایت متعهدی به ارث برده . او با همه ی خاموشی اش وقتی چراغ دفتر را روشن می کند چیزی نمی خواهد ببیند یا در واقع چیزی نمی خواهد بگوید جز اینکه او وارث من است وارث جزر و مد من، وارث مرز و حد من، وارث گل میخکی که آنسوی سالشمارها به پاس روز تولدم کاشتم و با اشکی که پیش پیش برای روزی که قرار بود یتیم شوم می ریختم آبش دادم و چند ساعتی را با نی ای که بدستم بود تا عقب قافله ی افسانه ای ام بنوازم برایش نی نوازی کردم وارث کتابی که یک نویسنده داشت و یک خواننده که هر دو من بودم وارث گزیر و ناگزیری زبانی که محتوم به بی تکلمی بود و محکوم به نوشتن . وارث چابک سوار مختاری که بر اسب جبر سوار شد تا بر حکایت و شکایت چنان بتازد که مشترکترین مشخصه بین افسانه و حقیقت، باور باشد وارث بشارت دهنده ای که رسالت داشت

تا سرد مزاجان به زیبایی را از قیل و قال و گیر و دار بهشت و جهنم برهاند و وارث حقیقتی که آرزوی افسانه دارد.

پس نباید او را بخاطر رودروایستی های مکررش سرزنش کنم نباید بخاطر خجالتی بودن ملامتش کنم اینها همه ی چیزهائی اند که از من به ارث برده اما کاش می توانستم بدون دستکاری در این بنیان، طوری برنامه ریزی کنم که فاصله امان کم شود می دانم که نمی توان این فاصله را از میان برداشت و در اصل اینکار درست نیست اما در حد نهایتی که بتوان کمترش کرد هم برای من و هم برای او خوب می شود ما چند سال فرصت با هم بودن را داریم؟ من به این موضوع با دید خاصی نگاه می کنم که قلمرو فکری ما نسبت به هم آنقدر دارای فرهنگی والاست که اگر نگوییم تا حال بی نظیر بوده یقیناً کم نظیر است با اینحال من و او حداقل تا مقطعی از راهی که در آن در حال سفر کردن هستیم را با هم قرار است باشیم و می توانیم کمی خودمانی تر از این رفتار کنیم خودمانی به این معنی که نهفتگی هائی که در سطح و بطن این رودروایستی هاست را بتوانیم برای هم بازگو کنیم اینطوری ضمن پاس این فاصله آگاهیمان از چون و چرائی چنین امری فراتر از یک اصل فرهنگی خواهد بود.

ما برای این دستاورد خیلی زحمت کشیده ایم در واقع

آنقدر خودمان را آباد کرده ایم که از آبادی ما، ویرانی های زائد از بین رفته اند نزدیکی های زائد که سبب هر گونه فساد هستند. ما یاد گرفته ایم که «فساد» را «نزدیکی» می زاید ما آموخته ایم که قطب نمای اخلاقیات را به سوی کعبه ی فاصله کوک کنیم. دست «نزدیکی» که او سر در هواست پیش ما رو شده است. فاصله و ما با میانجیگری خجالت توانسته ایم دست هم را صمیمانه بفشاریم و هر ابزاری که برای بالا رفتن از کوه «فاصله» لازم بود را خجالت در اختیارمان گذاشته. این یک حقیقت است که «خجالت» کشوی ابزارهای صعود است اما حیف که لودگی الفاظ صعود در زبان مجاز، لفظ قلم بودن خجالت را تبدیل به کلمه ای شکسته و بسته کرده است.

خجالت تجربه ی چندین ساله ی من است که از «تنهایی» یاد گرفته ام «تنهایی» خودش آنقدر به این مورد پایندی نشان میدهد که هیچوقت ندیده ام به صبحانه دعوتش کنم و قبول نکند فکر نمی کنم وجودی به اندازه ی «تنهایی» در قید و بند خجالت باشد او حتی به کسی که منکرش هست بد خلقی نمی کند این را در جریان بستر زندگی بیشتر از آنکه دیگران بهش توجه داشته باشند پیگیرش شده ام و فهمیده ام. شاید بهرام باعزت هم به این موضوع پی برده که در چنین مواردی فرصت را مغتنم می شمارد و هر چند خیلی

خجالتی اما کنار ما می نشیند و با هم صبحانه می خوریم مطمئناً کارهایی که همراه خجالت صورت می پذیرند همیشه هاله ای از قداست دورشان است .

دلم می خواهد هر لحظه ام را با تنهایی بگذرانم اما خجالت وادارم می کند رعایت حالش را بکنم و وقت و بی وقت پایپش نشوم بارها گرم و سرد یک تأمل متهورانه را چشیده ام که چه چیزی باعث شده من اجازه داشته باشم آزادانه در رودخانه ی اوقات «تنهایی» ماهی گیری کنم در نهایت دریافته ام که هیچ چیز جز خجالت این کار را برایم مهیا نکرده است .

اینها را گفتم که زیاد در رابطه با تعارفاتی که بین من و بهرام باعزت است سخت نگیرم هر چه باشد این پدیده از خود من نشأت گرفته است اما از نگاه پرسشگر خیال فهمیدم که سوالش را می خواهد تکرار کند از چشمهای در من پیچیده اش همه چیز آشکار بود. گفتم چقدر او را می شناسی؟ گفت چه کسی را؟ گفتم بهرام باعزت را آخه گفتم چشمهایش را تعقیب کردی و آنها نزدیکیهای غاری سر رشته های کلمه و جمله ها را رها کردند و بطرف غار رفتند بعد هم صدائی شنیدی که مخاطبش یک اسم بود .

خیال سرش را پائین انداخت فکر می کنم داشت خودش را قضاوت می کرد از در ماندگی اش معلوم بود دودل است

و نمی تواند قاطعانه حرف بزند. گفتم میدانم دودل هستی اما من تصورم این است که آنها دنبال تو تا آنجا آمده بودند چیزی هم که درباره ی ناپرهیزی اشان گفתי یک بد گمانی قابل توجیه است که از محبت بوجود آمده.

نوعی خجالت بی بستر در قیافه اش پیدا شد و سرش را پائین انداخت لبخندی هم که بُن مایه ی همان خجالت بود در صورتش نقش بست.

یقیناً بهرام باعزت ارزش این را دارد که با پری سیمائی مانند خیال در کوچه های خلوتی که عاشقانه ترین حرفها را می توان با یک زیبا رو زد قدم بزند و با قاشقک دلهایی که برای هم می تپند در دهان یکدیگر عسل دوست داشتن بگذارند. همگن سازی روابطی از این دست بدون قره چه ای که در سنبل گندمش بیفتد امکان پذیر نیست رابطه با خیال با آن زیبایی نزدیک به مطلق در چهارچوب صنعت قرینه سازی غیر ممکن است هیچ نمادگرایی قدرت آن را ندارد که چنین رابطه ای را نشان دهد مصداق این رابطه صرفاً برقراری آن است واقعه ای که باید اتفاق بیفتد نه اینکه واقعه را به بستر اتفاق بلغزانند. خیال همیشه پیراسته است تا اندازه ای که با یک برخورد عمری مخاطبش را وا می دارد ناخن به دندان بگیرد.

با تلاطماتِ چنین عواطف و احساساتی دلتنگی ها دور و

بر آدم جمع می شوند و او را با خود به جهانهای بی واسطه ای می برند که هر گوشه و کنارش پُر است از دریاها. در ساحل این دریاها پریهای دریائی را می توان دید که در حال آفتاب گرفتن هستند چه قالبریزی بی عیب و نقصی دارند قامتشان راست و کشیده است و در چشمهای محرابی اشان زیبایی به نماز ایستاده .

باور کردنی نیست که زیبایی در این محرابها دائم الصلوه باشد اما هست هر وقت در جهان آنها قرار می گیرم تعبیر منصفانه ای از واژه ی موهبت برایم روشن می شود. دلتنگی موهبت بزرگی برای مکاشفه است کشف جهانهایی که فقط در درون وجود دارند و بیرون از آن در هیچ جای این کره ی خاکی قابل دسترسی نیستند این تعبیر خیلی فراتر از یک تجسم احساسی هست.

برای بسیاری از افراد پری دریائی حکم دام را دارد این راز قصه ها و داستانهایی که در باره ی آنها نوشته شده می توان فهمید اما حقیقت این است که آدمی وقتی با یک پری روبرو می شود دچار توهم می شود و از آنجا که همه ی راه های روبرویی با این رودروئی را از قبل برای خودش بسته با باز کردن درهای تازه ای در صدد توجیهش بر می آید.

کسی مانند بهرام باعزت وقتی با خیال خلوت کرده و در

کوچه های بی سر و تهی که نقش پائی در آنها نیست قدم می زند در ذهنش دنبال کلمات و واژه هائی می گردد که در مقابل آنهمه زیبایی، چکامه ی احساسش کند البته با حُجب و حیای یک دلداده ی ساده رو اما خیال تمام ناگفته ها را از ذهنش می خواند و از اینکه در تنگنای خجالت سرگشته اش می بیند آهسته دستش را می گیرد. لمس دست خیال، آدمها را به گرد و غبار رفته ترین لحظه هائی از درک می برد که ممکن است بر گذرگاه یک پری دریائی مانند پولکهای که مثل ستاره های کوچک می درخشند ریخته شده باشند در این گذرگاه هر کسی چگونگی اعتلا و توالی خودش را دارد و هیچ طراح احساسی نمی تواند این هستی خارج از احساس را در اندیشه ی قلمویش تصویر دهد.

وقتی حُرمت فاصله ای که بیان شد شکسته شده باشد و پای نزدیکی زائد در میان باشد همه ی نوشته هائی که درباره پری دریائی و دامی که برای انسانها نهاده است رنگ واقعیت بخود خواهند گرفت.

ما اگر از فاصله ای که میانمان وجود دارد شناخت و آگاهی نداشتیم امکان نداشت هم اکنون با هم باشیم این شناخت از «من» ماست که به قانون یک بستگی پاک احترام می گذاریم البته شناخت من و بهرام باعث از یکدیگر مرزهای اینچینی را در نوردیده و از حد یک قانون بایسته و

شایسته‌ی پیروی گذشته است اما این شناخت است که چون مائی که هر کدامان از دیوارهای بلند بی واسطگی خیز برداشته ایم و گاهی به آنسوی این دیوارها پا می‌گذاریم را باز جمعیت کرده و در کنار هم نگه داشته است و گرنه آنسوی این دیوارها ممکن بود به دریائی برسیم که پریهای دریائی اش برایمان دام گذاشته باشند.

اولین حضور ارزشمند شناخت از «خود» و «من» خاطره‌ی نزهت آلودی است که در عین سرشاری به هر لطافتی از ژرف بینی و عمیق نگری احتیاج دارد آنموقع بهرام باعزت امتحان آئین نامه‌ی راهنمایی و رانندگی را پشت سر گذاشته بود و داشت برای آزمون تپه و همچنین امتحان فنی آماده می‌شد. پس از تمریناتی که داشت در آزمون اول رانندگی با کامیون بر سر بالائی و سرازیری یک تپه حاضر شد. هفت هشت نفر قبل از او همه از سختی این آزمون مردود شدند و آخرین نفر از ایشان در وسط سربالائی جزو مردودین شد و ماشین را به تبعیت از این امر همانجا گذاشت و پیاده شد حرکت کردن از این ناحیه سخت‌ترین شروع برای هر یک از حاضرین بود در این میان قرعه‌ی نفر بعدی که باید از این نقطه شروع می‌کرد بنام بهرام باعزت افتاد.

بوقوع پیوستن این اتفاق مسبوق به سابقه‌ی ای پُر بار بود این تقاطع نقطه‌ی عطف همه‌ی سوابقِ علائمِ تلگرافی امان

به حساب می آمد که تا آنموقع جسته و گریخته میان ما رد و بدل شده بود و همه ی اینها در این مدت نسبتاً طولانی نقطه هائی در یک امتداد بودند که در این اتفاق تبدیل به یک خط شدند.

قالب گیری این به نوعی همنشینی و با هم روبرو شدن اتفاقی نبود بلکه حاصل چندین سال گات شنوی از زبان گنومات بود کسی که همه ی تلاشش را می کرد تا برای محرومانی از جنس «مسافر» محرومیت زدائی کند اما او هیچوقت به ما یاد نداد تا از شهر منگلوس فیلهای غول پیکر و سفید را به رهواریمان انتخاب کنیم و یا از دفتر خاطرات مشی و مشیانه گزافه گوئی هائی را بخوانیم که در باره ی کوچ و مسافرت نوشته شده است او به ما از دهکده ای گفت که حتی دیو داخل چراغ علالدین هم قادر نبود کسی را از منطقه ی جغرافیائی آن مطلع کند.

با این پیشینه دافعه ها کار خودشان را کرده بودند و حالا نوبت جاذبه ها بود بنیان این حادثه به عینیت رسیدن یک دافعه است که دلیل می شود به اینکه در حیطه ی این دافعه دو شئی یا دو وجود قرار گرفته اند در واقع ذهنیت از دافعه شاهدهی برای موجودیت دو وجود است و با این آگاهی می توان در بطن همین دافعه نصف النهار جاذبه ای را ترسیم کرد که هر نقطه از دایره ی این دافعه را

به صورت خطی به نقطه ی روبروی آن وصل می کند درست مثل قطری که دو نقطه از یک موازات به وسیله ی او به هم وصل می شوند.

ما قبلاً زمینه ی این تبادلات را داشتیم و فقط تلنگری لازم بود تا نقطه ها بوجود آمده و به خط تبدیل شوند. قبل از آن روز کمیت و کیفیت ذهن بهرام باعزت با بهره گیری از حواشی «تنهائی» صیقلی تر شده و قدرت جاذبه اش چندین برابر زیاد شده بود از طرف دیگر حضور در حواشی «تنهائی» مستلزم محجوبیتی بی ریاست که او با ابزار ذاتی «خجالت» در همان چند روز سریع الحصول تر بنظر می رسید در چنین مجموعه ای یک «من» باید یک «خود» را می شناخت اینکار برای کسی که شماطه دار عقل است به آسانی میسر نیست. سوار کامیون که شد شروع کرد به کاری که باید انجامش می داد در میدان استرسی که عقل برایش بوجود آورده بود پیوند خوردن به خط و نقطه هائی که حاکی از ارتباطند به سختی می توانست انجام گیرد و این درحالی بود که او دنده را بجای یک در دنده عقب قرار داده بود و ماشین آرام آرام به عقب می غلطید.

در کامیون بنز دنده عقب با دنده یک در موازات هم با کمی فاصله از یکدیگر قرار دارند و این اشتباه برای هرکسی می تواند اتفاق بیفتد در اصل من در مسیر دافعه بودم که او با

یک خود فراموشی بی نقص و قابل تحسین تمام نقطه های ارتباط را تبدیل به خط کرد آنی به او رسیده بودم یا شاید هم او بود که به من رسیده بود در زمانی آنچنان کوتاه که ممکن است نتوان تخمینش زد همه چیز جای خودش بود و کامیون داشت از سر بالائی بالا می رفت .

شوکه شدن افسر برگزار کننده ی امتحان که بنظر خودش حاکی از خستگی اش بود طولی نکشید اما وقتی به بهرام باعزت خیره شد و پرسید چکاره است هنوز او از فاصله ی دور خودش را برای جواب گفتن آماده می کرد او اولین قبولی این امتحان بود.

بعد از این تجربه هر دو ورزیده تر شدیم و فرسخ ها راه را برای فکر کردن به هم در فرصت کمی در جاده ی زمان طی کردیم مواقعی پیش می آمد که در نوشتن، تعادل مناسبی نداشتیم همجنس نبودن تفکراتمان متن ها را بغرنج می کرد و گاهی می شد حاصل این پیوند پایش در زمین و سرش در آسمان باشد و در مواردی بغرنج تر سرش در زمین و پایش در هوا اما برایمان مهم بود که صاحب شناختی دورادور از همیم.

بنظر می رسد هر کسی دغدغه ی خودش را دارد اما نه به این معنی که فقط در فکر خودش باشد بعضی از دغدغه ها پریشانیِ زیبایی هستند که برای رسیدن به بلندی

کمال پله سازی می کنند دغدغه ی اینکه بهرام با عزت در مدتی محدود و در عین حال نامعلوم از لحاظ نسبی که با من است تا چه اندازه برخوردار از آگاهی این همراهی می تواند باشد از اولین روزها با من بوده و است او می تواند زندگی خودش را داشته باشد از چیزهایی که به او لذت می دهند بهره مند شود دنبال کارهایی برود که در سطح او را ارضا می کنند می تواند این فکر را داشته باشد که چه لزومی دارد من پایچش باشم و از خیلی خوشبختی هایی که برای همین عمر محدودش کفایت می کنند محروم ش کنم. او می تواند دنبال زیبایی های برود که احتیاجی نداشته باشد تا جنسشان را تجزیه و تحلیل کند زیباها و زیبایی های که همجنس خودش باشند اما حتی متجددینی که در این ورطه سیر می کنند اگر بتوانند چهره ی سرزمینهایی که آنسوی باور قرار دارند را ببینند در نوگرایی متجددتر خواهند بود.

آشنا شدن با خیال اولین کامیاری می تواند باشد کشف سرزمینهای ناشناخته ای که آنسوی باورند آنسوی اندیشه ی موروثی و دانشی که زبان و ابزارسازی و تنظیم قواعدجنسی را صفات مهم تعیین کننده ی تمایز انسان از دیگر موجودات عالی می داند.

۲ تا ۱

دختر یک کتابفروش وفق علاقه اش به کتابخوانی همه ی کتابهای پدرش چه آنهایی را که به عنوان کتابدار محفوظ نگه داشته بود و چه آنهایی را که به معرض فروش گذاشته بود مطالعه می کرد از شانس خوبش دور و برش پُر بود از کتاب. اینبار کتابی که سراغش رفت همه جایش رد پای خیال را می شد دید او برای اولین بار پس از سالهای متمادی به کتابی برخورد که برایش حال و هوای دیگری داشت. جای پای خیال آنقدر دختره را دنبال خودش راه برد تا عاشق پسری شد که در داستان همان کتاب ایفای نقش می کرد او آن کتاب را به طور متوالی سیزده بار خواند اما باز از خواندنش سیر نشد و دوباره به اولش برگشت و از نو

شروع کرد. پسری که عاشقش شده بود با اینکه بنظر صورتی پنهان داشت اما به فکرش انداخت دست به مکاشفه بزند تا بتواند حقیقت صورتش را ببیند او بقدری در این باره کنجکاو بود که برای تصویر بخشیدن به خواسته اش به درون خودش راه پیدا کرد. باورش نمی شد جهانی به این زیبایی وجود داشته باشد اوایل فکر می کرد خستگی مفرط باعث شده خواب آلود و رؤیائی شود اما پس از چند بار که در این عالم سیر کرد و راه وارد شدن به بکرترین جاده ها برایش هموار شد فهمید هیچ چیزی به اندازه ی جهانی که در آن قدم گذاشته واقعیت عینی ندارد و اگر وجودی در کل هستی دارای هویتی غیر قابل انکار است همانجاست.

با ملازمت اشتیاقی که داشت در این وادی آنقدر پیش رفت تا روزی غیر منتظرانه در یکی از مسیرها در شهری بزرگ و رؤیائی پسره را دید. از آن به بعد بود که دگرگونی غیر قابل تصویری در حالات درونی و احساسات غریزی اش نسبت به مسائل عاطفی بوقوع پیوست اکنون مسیر اشتیاقش به سمت سفر کشیده شده بود و از اینکه هر روز تجربه های تازه ای در کشف سرزمین های پیش رویش پیدا می کرد حس غیر قابل وصفی داشت طولی نکشید که از اقامت چند روزه اش در شهری که پسره آنجا زندگی می کرد توجه پسره بهش جلب شد البته برای جلب توجه پسره هر روز چند

بار در محل‌های رفت و آمدش سبز می شد و سعی می کرد هر طوری شده او را متوجه خودش کند.

با توجه به اینکه وارد شدن به جهان درون و گشت و گذار در آن به این راحتی ها نبود و مخصوصاً به تنهایی در این راهها و جاده ها و شهرها سفر کردن همیشه ترس به همراه داشت تصمیم گرفت هر طوری شده نظرسره را جلب کند و او را در مسافرتش همراه داشته باشد بالاخره هم موفق شد وقتی پسره حرفهایش را شنید با کمال خوشحالی خواسته اش را قبول کرد آنها با هم به جاهائی قدم گذاشتند که هیچ جای دنیا لنگه اش را نمی شد پیدا کرد در این جاده های آرام و ناتمام بود که هر دو پی بردند یکدیگر را دوست دارند و هیچ دستی هیچوقت نمی تواند آنها را از هم جدا کند اما پس از این سفرهای کوتاه که دست و بالشان ورزیده تر شد تصمیم به سفری دور و دراز گرفتند آنها در اولین منزلشان به دهکده ای رسیدند که مرموز و دورافتاده بود بوی شراب از هر گوشه و کنارش به مشام می رسید انگار کار اهالی دهکده شراب اندازی بود.

با وجود مه آلودی و تاریکی غلیظ، کافه و ورودی دهکده با فانوس نیمه جان و دود آغشته ای که از ستون ایوان چوبی اش آویخته شده بود به چشم میزد. آنها وارد کافه شدند اما کسی آنجا نبود. بوی شراب نگاهشان را به سمت

بشکه ی چوبی نسبتاً بزرگی کشاند که در گوشه ی کافه قرار داشت به یکدیگر نگاه معنی داری انداختند و به سمت بشکه رفتند پسره گفت بهتر نیست صبر کنیم تا کافه چی بیاید؟ دختره جواب داد اما وقت زیادی نداریم و باید هرچه زودتر راه بیفتیم پس می توانیم بهایش را روی میز بگذاریم و برویم اگرچه بنظر می آید این شراب صرفاً برای مسافرانی مثل ما اینجاست و هرکسی اینکار را کرده بی توقع و چشمداشتی انجامش داده است. پسره حرفش را قبول کرد و چند پیمانه ای شراب خوردند و بیرون آمدند. هوا بیشتر از آنچه بنظر می آمد تاریک و مه آلود شده بود طوری که نمی شد بدون روشنائی قدمی از قدمی برداشت جرأت شراب مصممشان کرد فانوس آویخته از ستون ایوان را بردارند و براه بیفتند آنها ترجیح دادند سراغ خانه ی کدخدا را بگیرند اما کسی نبود که چیزی بداند برای همین از هم جدا شدند تا شاید در کوچه پسکوچه های دهکده یکی را پیدا کنند و آدرس خانه ی کدخدا را بگیرند اما دیگر هیچوقت همدیگر را پیدا نکردند.

پایان